

Karwa naljad.

Sind — 3 f. Postiga
5 f. 100 — 150 f.
100 postiga 200 f.

Aastas 12 annet.
Postiga: 12 — 50 f.
Postita 12 — 30 f.

**Õõbusjad lood ja tarwilised teadused
igale ihele.**

Toimetanud **T. M. Franzdorf.**

Tellimise aadress:
Нарва, Ново-Петр.
д. № 70, Т. М. Франц-
дорфу.
Kes 4 efs. tellib saab
1 prii. Kes postita
5 ostab saab 1 prii.

Peale Jõuluid.

Kõle tuul käib üle maa
Nim on umbne pime —
Sajab lund kui fotiga
Et ära wälja mine!

Wast nõnda peab küll laulik õhkama, kelle rindas igawene elu kewade tahaks olla, kelle suust alatine dieõhk — lehtaw lehekum lehk wälja woolatfiwad — aga, ka külm, lumi, tuul ja torm on meie, niisama siis ka meie laulikute alatijed külalised, maha jäämatumad sõbrad ja lahkumataid langud. Kõle tuul käib üle maa — ilm on umbne pime! Kõle, külm ja wali on ta meil küll, aga egas me alati pea willawakas istuma. Wast ongi see hea, et ka wahest külm enesest elumarki annab? Wast aratab, teritab, lordleb ja kohustab ta meid ka oma ette mehed olema? Küll wiist. Sest waadafem: see puu, see põejas mis külmale suudab wastu panna — see jäeb järele — jäeb terweks, kaswab tugewaks ja kannab marju. Ja meie? Ka meie saame juureks, kaswame tugewaks, kanname marju — kui meie elu tuultest, elu tormidest küllalti oleme wintjutada, tõugata ja tui-

data jaanud. Sest arwa leiame meie elust jeda meest, kes ei mingit waewa tundes — õnnesabast märkas kinni tabada. Iffa ja enamast alati on lugu nii, et see, kes kõigiti on elumerel wintjutada jaanud, kõigiti on puuduste ja wiletsustega wõidelnud, iffagi haljale õffale on roninud. Nii ei pea me siis weel mitte pead longu lastma, meelt ära heitma, kui meid wahest elutuuled ja jaatusetormid tabawad. Ei, meie peame jeda julgemalt, kindlamalt ja mõjuwamalt oma elutormide, tuulte ja marudele wastu astuma, neist läbi jõudma kaldale ja pärwale jõudma ja iffka ning alati filmad sinna poole ülesse tõstma, kuist meile elu, abi, jõudu ja wäge annetasse!

Nii siis, wend õde — pea püsti uuel aastal. Ära laje külmast tuulest ei tormiist end mitte efsitada! Püüa jällegi jessel uuel aastal, uuel julgusel ning püsiwusel oma algatud elurada kindlaste edasi käia. Tulewadki tumedad tunnid, asuwadki ahastuse suunid — ära jõe araks, ära kohku ja kardada — waata, see elab iffka, kelle käes on õnn ja õnnistuse wõtmed! —

Elu küsimus.

Kas saab toiduainete saadus ka inimestele ette lõõma, kui meie järel tulew fugu, põlw, ifka jeda wiisi kaswab kui ta nüüd praegu kaswamas on? Reid küsimisi on siit ja sealt ühte lugu kuulda. Ju ta siis wist nii põnew, huuwitaw ja tarwiline teada jaada on, et teda ifka ja jälle kõneldatakse. Ja ehk kes peakski siis siin maailmas enam peawalu tegema kui elu küsimus, teada jaada tahtwus — kas meil ja meie tulewal pool ka küllaltki jeda wa kõhupoolist ette jaoks lõõma?... Arwude abil on kindlaks püütud teha, et meie wana Europa mitte omi lappi toita ei suuda — et see 517 miljoniline inimeste meri just wõderalt wäljalt siisse weetud leiwast elama peab. Minus kindel ja oma ette seisaw leiwamaa, ait ehk wäli, olla weel Austria-Ungria. Tema kõrwal ka meie juur ifamaa — Wenemaa. Kuid siiski olla juba paaril wiimasel aastal neis mõlemis riikides jõõgi-ehk toidu ainete puudust märgata olnud. Lõõma Wenemaal oliwad wilja ikalduse aastad, mille tõttu siis ka puudust enamaste üle riigi tunti, olgugi et igas kohas mitte ühel määral. —

Kui tahtmatast lajewad kõik elutundjad, asjadega enam harinenud riigimehed, wilunud kodanikud, omad waated seia ja sinna ümberkäia ja need waated jäewad ifka ja jälle ühe ainjama punkti juurde peatama ja see punkt on: Põhja-Amerika ühendatud riigid. Sealt arwatakse ju

praegugi peale 195 miljoni tsetwerti terawilja Europasse siisse woolawat ja see oleks kaks korda suurem summa kui Wenemaa praegu wilja kaubaturule juudaks jaata. See summa paneb meid mehijelt mõtlema; aga meie ei tohi süntjamas ka jeda nähtust mitte silmast kaduda lasta, kui palju nüüd wiimasel ajal Europast ja mujalt, uusi asujaid Põhja-Amerikasje siisse rändab ja et uendel asujatel muud kaasa ei ole wiia — kui tühi kõht ja terawad hambad!... Aga nad loodawad siiski seal wälja tulema!...

Kuidas oleks siis lugu, kui ühel ilusal päewal Põhja Amerika enam jeda wilja summat Europasse ei jaadaks, ehk ei juudaks jaata?... Ja kui Wenemaa oma wilja just ise ära peaks tarwitama?... On mõni mees ka jelle arwamise peale tulnud? On jelle järeldusest ka omale, ehk weifeselgi mõõdul — pilti waimu silma ette suutnud jeadida?...

Jah — kurb ja kole oleks lugu siis küll olema: Europa jäeks siis ju nälga! Sullemast nälga, kui see wahest Indiast kuulda on. Aga **meie** peame endid siiski jelle teadmisega trööstima: küllap meie ajaks ifka jätkub — eks tulew fugu jälle oma eest hoolt ja muret pea!

Nüüd tõstab ta aga järsku ja otjus-
kambalt oma käherat peat, raputab teda
kõhutult, julgelt ja sõnab:

„Iä, Kõik on aaur, suits ja wale!...
Siit jaadit — ja mitte enam.... Misfi
asi ei ole ilmaški — hilja!... Mull on
jõudu, mull peab ka tahtmist jättuma
mina elu muuta!... Jumalaga Sasja —
Jumalaga Kolja — Jumalaga Wasja —
kõte Weera lähed — koju!... Koju —
nõa Sumal, kui magus sõna?... Koju, o
taewas anna andeks mu pattud; o
Jumal ole mulle armuline — ma lähen
koju!... Lähen jälle sinna kus ma esimest
korda päewa walget nägin, sinna, kus
mulle ema rinda andis, kus isa — oh
taewas mu kuldne isa, mind kaitsetas,
mind kallistas, põlwe peal mind hüppitas,
maha pani mängitas — sinna, jah sinna
kõikab mu hing!“...

Kuid meri määsja, möllab ja keeb...
— 61

II.

...Bali koera haukumine õues kuu-
lutas külalise tulekut.

Uks tehti lahti ja kellegi naesterahwa
pehme heal kutsus koera ära, see aga
ei annud järele waid haukus weel wal-
jumine.

„Tere õhtut, emakene — olge nii lah-
sed, kas siin elab Türi Mätlik?...“

„Tere jumaline, elab küll — on aga
praegu suremisel haige, kui....“

Sele siljatus kuulbus tulija juust, ta
tuikus ja kikkus roheline muru peale
õues maha.

Juurde ruttawad wanaeit ja noored
mehed tõstiwad ta ülesse, keegi andis
talle külma, karastawat wett juua ja
tuleja löi filmad lahti ning küsis:

„Kes ütles et Türi Mätlik, minu

isa — suremas — haige maas on?... Kes
ütles?...“

„Mu tütar!... Mu õde!... Mu õde
kõstiwad healed läbi segi. Ja tuleja
langes esiti ühe wanema naesterahwa,
siis noorema ja wiimaks nooremehe
rinnale ja suutles neid kui ema, õde
ja wenda!“...

Ja meri ei määsanud, ei möllanud,
ei keenud mitte siin!...

Minult juur õnekoer Sektor, käis ühe
juurest teise, nuusutas ühte kui teist ja
liputas sõbralisel, heal meelel, oma paksu,
rasket jaba.

* * *

Tumedaste walgustatud weikses kamb-
rikses, juures sojas sängis, walge linade
ja padjade peal, lamas Türi Mätlik,
kuusiku kohaomanik raskest soojatõbes
maas. Tema film oli tuhni, waade
segane, ihu ära lõpitud ja heal kähisew.

Tema naene astus tasakeste ta juurde
ja teatas midagit talle kõrwa sisse.

„Mis!... Mis ja ütled?... Widri,
meie Widri on koju tulnud?!... Kus ta
on siis?...“

Ja Weera oligi jeda oodanud. Nüüd
astus ta aral, wankuwal sammul oma
hea isa woodikese juurde, langes sinna
põlwili maha, lahutas omad käed üle
haige lajali ja kattis tema ära kuiwanud
põski, otsaesist, suud ja filmi oma mu-
sudega...

„No kas tõeste siis sina oledki minu
weike Widri?... Mu uhke Widri kes ikka
alati linna lubas minna ja kes wiimaks
sinna kaduski?... Sina siis oled ikka mu
Widri?... päris haige, raske kähisewa
healega.“

„Jah pappa — isa — jah mina olen
seejamane uhke ja üleannetu Widri, kes

find seia maha jättis ja kauaks, kauaks ajaks siit ära läks, sinna, kus hiilgus kus jära?... Aga nüüd olen ma jälle siin!... Anna andeks mulle mu isa, anna andeks et ma ehk sulle mõni kord südame valu olen teinud, ehk sinu meelt pahan-danud!..."

"Laps — Jumala teed on imelikud!... Palu teda, tema on armuline, — minul ei ole sulle mitte midagit andeks anda, mull on hea meel, et ja mind veel enne lahkumist siit ilmast vaatama tulid. Nüüd võin ma rahus ära jorra, sest mu filmad on siin jälle näinud!..."

Kana, kana istujivad isa ja tütar; terwe õõ oliwad nad üleuel ja rääki-sivad üksteisele oma häda, oma elu, oma valu ja kui homikune koit taewast kuuldas oli isa rahuliste, waikseste iga-weisele meele uinumud....

Aga meri ei mäsjanud, ei möllanud siin mitte; kõik oli waikne, oli pühalik kui firikus.

III.

"Gedi, istume siin natike? Mu jalad on nii väsinud, keha roidunud — ma joomiks jugu puhata!"

Ja kena paar istus mere ääres olewa pika pingi peale maha.

...Ja meri — see mäsjas — möllas ja kees!...

"Aga ega ja end haige tunne olewat?" küsis noormees naesterahwalt.

"Ei mitte. Ma olen ka jugu toi-bunud ja ma usun, et see sellest pittkast jalakäiguist — raudeest kuni jeie, — ehk tulla wõis, ma..."

"Kas ei tahtnud ma kohe wakkalisk hoost wõtta?... Sina aga puiklesid kui rauda selle wastu ja kordasid ifka et

Õdesuu siinsamas, külle all pidada olema, aga kui palju ei ole meie mitte nüüd jalgsti ära pidanud käima?... Oleks ma hingest selle maa kaugust märgata wõinud — ei mina jala seie küll poleks tulnud!..."

"Kallis, ma tahtsin just jalgsti joda teed ära käija! Ma tahtsin siin iga punu, iga põesast jälle oma filmaga waadata, teretada... Du ju enam kui kolm aastat sellest möödas, kui ma wiimast korda siin olin!..."

Käärtija wajuš jügowasše mõtesse.

Siis kohendas oma jügise kübarat, silus otjaees kaswawaid juukse lokkijid ja joris rahutult oma jalaga liiwa ja algas.

"Kuule mu kallis! Su siis, kui sa aasta eest minn kätt ja südant omale palusid, — millest ma siis mitte teadagi ei tahtnud — aga ainult sell mõttel, et ma omast elust sulle õige pilbi ette pidin kujutama — pilbi mis ma mujal ei jõudnud ei jaksanud ette kujutada kui siin — siin sellesamase pingikese peal — ja weel jeal, näed eemal jeda pitka männatukka — jeal waikses aianukafeses!... Miks just siin ja jeal — jessel on oma kindel, minn kohta nii wäga tähtjas põhi!... Kuule siis mu kallis oma Widri pihitõnet — süffa teda peale kuulmist enesest ära, ehk tõmba oma riinale... see olgu siin otjastada, aga ma ei wõi, ei juuda tel-siti — ma pean end sulle pihtima — pih-tima enne kui meid waimulik mees ühesi kehaks kokku julatab!..."

Ja waikis weidi.
Selgeste oli ta rahutult tufsuwaid jüdame löökisi kuulda...

Ja meri — oo, see mäsjas, möllas ja kees!...

* * *

„Waewalt oliwad mull „piima ham-
bad“ juust wäljas, waewalt tundsin ma
et püsti juudan feista ja —kohe arwasin
et nii ka omast tulewaseft elust läbi
jõuan tungida. Mulle ei meeldinud mu
isa kodu, mulle ei pasfinud mu ema
kolle — ma tahtsin juuremat, awaramat,
lahedamat kätte jaada. Ma jõitsin hea
õnne peale oma kodust wälja, ise omale
tööd = leida otjima. Ma jõudsin seie —
üisna jellesama pingi peale kus nüüdki
istun — siis oli siin aga hoopis weike-
sem, pool küljekili seisaw pingikene ja
istusin siis mõni tund ning wahtisin
laili — suul — silmil neid mäsawaid
merelaeneid pealt... Palju inimesi käi-
siwad siin edasi-tagasi. Kõik oliwad tore-
daste riides, lustilised ja lõbusad ja
mulle torkas südamesse ka niifuguseks
jaada!...

„Korraga istub üks wanapoolne paks-
eit minu kõrwa, küsib kentsakas Gesti-
keeles minu nime, seisust ja mis ma
soowida? Ma wastan. Tema seletab, et
tall küll ühed faksad olla selle juurde ka
Gesti keelega rääkijaid tütarlapsi teeni-
jateks wõetakse. Ma läksingi. Sain koha.
Eõitsin Peterburi. Teenistus oli hea.
Eõõk puhas ja wäga meeldiw, nii et
paremat soowidagi ei olnud. Seal furi
aga wana härra üks Baltimaa krahw,
kõrges kroonuteenistuses olew isik —
järsku ära ja tema poeg tuli Staliast
koju. Nsi hakkas mulle piinlikumaks
saama, ta hakkas mind kiusama — aga
ma olin külm kui jää... Meie perekond
käis alati enamaste Hungerburgis mere
weel. Ja kui mina igatepidi küllustega
üle külwatud — selle aegutawa kuristiku
poole alla waatsin, kuhu ma iga silma-
pilk siisse wõisin kukkuda — käis hirmu
ja wäristuse juga mu rinnust läbi —

ja siin, siin jamaš afus mu hinge iha—
„maha kõik hiilgus, mudasje kõik tore-
dus — koju — kippus mu hing!...

„Lähme mu kallis—lähme ma näitan
julle selle koha, kus ma kui Punastaja
weikese pingikese peal werd higistasin,
siis—kui siinsamas otjufeks olin teinud—
koju minna!...

Ta haaras nooremehe kää ja tõmmas
teda pingi pealt ülesse.

...Alga meri mäsjas—mõllas ja kees!...

IV.

Kõle sügikene tuul hulgus puude lat-
wus. Rabisedes pudenesiwad kolletanud
lehed puie pealt maha.

„Siin, jellesamatse pingi peal tõu-
tasin ma oma näriwat hiilgust; oma
piinawat peensust — maha jätta. Siin
istusin ma kaua, kaua. Siin puistasin
ma pisaraid palju — palju!... Gedi,
istume seie maha, see koht on mulle
püha. Siin, jah siinsamas wõitlesin ma,
ja sain wõitu—wõitu omast uhkest, wast
ka huffa minna kipuwast—südamest!...”

Ja rääkija tuetas end pingikese peale,
kuhu ka noormees aset wõttis.

„Do Gedi—kui petlik, muutlik, falalik
on nüüdne hiilgaw maailm?... Kui ma
oma ära elatud tundide peale tagasi
mõtlen, siis ma arwan, aiman — mis
inimesed nii muutlikud, nii kurjad, nii
õelad wõiwad olla — siis peaksin ma
küsimä: „Mis jäuks, mispärašt on ini-
mese sugu siin olemas, liikumas, elamas?

...„Ma wajusin kui muinasjutuline
printsesša hiilguse ja külluse julle. Mulle
tehti kõrge härraste ukšed lahti, — aga
minult hakati nõudma selle hiilguse, selle
uhkuse eest tänu ja misjugušt tänu?...
Mind ahwartati kui koera uulitsale
ajada — kui ma mitte

Nimult waikist sohinat oli kuulda. Widri oli Gedi rinnale langenud ja sohistas talle jala sõnu kõrwa. Ta meeled olid ärritud; ta jutustus tükkeldud; ta hingamine raske.

Siis tõstis ta omad hiilgawad filmad üles. Tõusis püsti ja sõnas:

„Nüüd kuulsid ja kõik!... Nüüd tead ja kõik ja nüüd wotan sinu wastust — sinu sõna?!...“

„Mu Widri!... Mu Gedi!...“ Ja armastajad langešiwad üksteise kaendla!...“

Ja meri?...

See mäšjas — mõllas — kohas ja — kees!...

Oleks see meessa minula?...

(Rahwa laul).

Oleks see meessa minulla
 Oleks see kaasa kaulla —
 Mis siin sõidab teeda mööda
 Ratsutab mööda radasi —
 Helgib helmene hobune
 Paugub paasine tänawa
 Laksub looka, kulda kirja —
 Raksub saani, rauda talda,
 Mees on pealla kui see päiewa
 Wöö kui wihma wikerkaare
 Kübar kui kiriku kella! —

Mai Mikini suust.

Kirjad.

„Zasnaja-Poljanka“ — 1902.

I.

Arwan mitte asjatult, siin mõni rida sellest kohast kõneleđa, mille poole kõige haritumad maa ilma filmad pöördud on; sellest mehest! kes enam on waimutööd sünnitada suutnud, kui mittu kümnet teist — koku —

see mees on meilegi wäga tutaw krahw Leo Nikolajewits Tolstoi.

On keski mööda Moskwa-Kurski raudteed sõitnud, see on ka Tuula linnast wersta 10—15 eemal, „Zasna“ ja „Skitowa“ wafjalide wahel kohades, wagunis sõitwa rahwa keskes iseäraldast elawust, liikumist, kõnelemist — tähele pannud. Ei ole weel ette tulnud, et reisiad sellest kohast ilma L. N. nimetujeta mööda oleks sõitnud. Nagu üks raudtee teenija mulle ütles, tõusta selle koha peal igaüks oma istmelt ülesse, häärata „pikkad filmad“ kätte ja tötata akende juurde, et sealt paremine eemale, kuulsa kirjaniku mõisa, „Zasnaja-Poljanka“ poole filmitseda.

Mitte nii wäga ammu, olla jälle kõik inimesed wagunites ülesse tõusnud ja akende juurde jooksnud.

Selles wagunis olla palju noori teaduse jündrid olnud — Sakslasi ja Wenelasi. Peale akendest wahtumist on nad ühe keskealise naesterahwaga jutusse jaanud, kes nii wäga sellest kohast, kui ka seal elawast kuulšast kirjanikust, kõnelda on teadnud.

„Nagu näha, tunnete teie krahwi L. N. wäga lähidalt?... olla keegi seltsi seast küsinud.“

„Nii palju, kui see ühe neljakümme aastase abielus elamise järele — wõimalik on... wastas naesterahwas waikse, pehme healega.“

Nähes et nende ees kuulsa kirjaniku abikaasa istub, tõusiwad kõik Sakslased ülesse ja andšiwad talle auu, kuna Wenelased istuma jäiwad. Seda juhtumist on kohane maakonna arst J. ise pealt näinud.

...Kües olewal juwel juhtujin ma ise „Zasnaja-Poljanka“:

Küla on mööda mäge lajali. Ta ei ole suur, kõigest 50—60 majani, aga tema peale waadates peab ütlemä; korraline puhas küla. Majad on enamaste teliskiwist, roheliste katustega. Pluss koolimaja, puhas, suur. Igalt poolt paistab jõukas olef wastu. Ma jäin juure alle puieistikku ees seisma. Selle hakkul oliwad kaks walgeks waabatud kimiposti, teine teisel pool teed, püsti. See on tähtjas „Zasnaja-Poljanka“ puieistik. Sellest mõni kümend samm eemal, seisab peegli selge järw, kelle kaldad weepajude ja kaskedega kaetud on.

„Kas krahw L. N. kodus on“ küüsi minna järwekele kaldal istuwa kalapüüdja poisikele käest.

„Kodus“.

„Aga kas ta ka terve on?... Kas tema kedagit ka jutule wõtab?...“

„Du wist terve. Sellepärast et krahwina alles Moskwasse sõitis. Nüüd on peremees ja tema tütar kodu... ja weel kliinika tohter“!....

Ma käskiin oma tulekut krahwile teatada ja mõne minuti järele teatati, et krahw mitte waba pole.

Nüüd wiisin ma wäsinud hobuse pärnade alla ja hakasin ümber silmitsema. Kõik mõisa oli väga juurepäraline, puhas, waike, ihe-seisaw. Rahkfordne härrastemaja—üleülbse walge, roheline katusega ja tema lähedal olewad teenijate majad, ajenesiwad üsna puiestikus. Palkoni trepiejine oli mitmesuguste rooži klumpidega ilustatud, millede keskelt puhtad, peene kruusaga üle riputatud kõnniteed loogeldi läbi jooksiwad. Igal pool puude alune wiludus. Gemal güm-nastika rebelid ja nõõrid. Pingid ja lauad. Surma waiikus.

Ei olnud pooltki tundi mööda läinud, kui gemalt palkoni trepi pealt krahwi L. N. arst M. D. Nikitin (mida ma pärast teada sain) kes käega minu poole näitas. Mind täitis hirmus rahutus. Ma juudsin waewalt end walitsema.. Kõik püüdmine, külma weweline ja rahul olla—oli asjata waew! Mu waimu ette kaswas aga pilt et ma mõne minuti järele selle iifiku ette astun, sellega nägu näu wastu kokku puudun, kellest praegune aeg kõige enam kõneleb ja kes XIX aastasaja peategelane — waimuwäljal — on!...

....Gemalt puude alt paistis, ette poole longu hoidwa wanamehe kogu. Ta tuetas oma käes olewa tugewa kapi peale. Ta juuks ja habe oliwad hallid. Pittak hallid kulmuarwad katjiwad pooldi, tema terast pehmet filmawaadet. Teraw nina ja alla langenud paleb andsiwad raskest haigusest tunnistust. Seljas oli wanakesel willane palitu, finise wõõga pealt kinni. All pool

hall töb pluusja. Zalas pittakäärtega saapad ja sügawad kalosfid.

See oli—krahw Lew Nikolajewits Tolstoi. (Järg järgmises andes).

Mõtte salmid.

Meil õnnepaik olla wõib Eedeni õues
Kuid Eeden, see asugu, me eneste põues.

* * *

Kurja wastu julgest wõitle
Kurjategiat sa sõitle!
Siis sus elab auusam püüd
Oled Eesti auu ja hüüd.

J. M. Eisen.

* * *

Waata ette, waata taha
Ära jäe sa ajast maha!

Pimedas aias *).

C. M. Franzdorf.

IV.

Auupakklikult pidin ma ülesse tõusma
ja neuu käekest õrnalt piigistama.

„Wõi niisugune oli teie lugu. See on ju tore roman! Kuid ma palun, kas ei wõiks teie weel sugu kannatada ja minu feltsis wiibida?...“

„Ma tänan, omaft foorjast südameft teid — auustatud noormees, teie poolt pakutud, sõpruse eest—aga palun mind wabandada — ma pian Jõesuhu tagasi sõitma, sest nagu ma kahllen, oli see kiri wist Jüri ja ei mitte minu sõbranna käest. Ja kuhu ma siis fiin ka

*) Waata „Narwa naljad“ ja järgmises andes.

kaudemaks jäeksin? Wiimane parahot sõidab küll siit kell 11 wälja — ja ma usun et kell warsti jeda saabki.“

Ta otjis oma uuri — aga jeda ei olnud kuskilgi leida.

„Oh mu Jumal—minu uur?!... Minu leeriaja mälestus?!...“

„Mis, mis on? Uur on kadunud?...“ küsisin ma järsku püsti karates ja neiu kättest finni hakates.

„Minu leeriaja mälestus?!... Minu papa mälestus?!... Minu kallis, kuld-uur?!...“ ja neiu ke langes nuukfudes istme peale tagasi.

Ma püüdsin, nii kui wõisin, teda trööstida. Aga neiukest ei näinud miski asi, ei miski sugused sõnad trööstiwad. Ta nuttis mis nagises ja lutsus ilm-lõpmata ühtesoodu edasi.

Ma sain ju iseenele üle pahaseks. Miks jelle pingikese peale istuma jäin? Kas mull jeda etendust waja oli?... Efiti langeb mulle tahtmatalt õrn neiu kui takjas kaela ja siis — nutt lahti!... Mine ja naesterahwastega edasi saa!...

„Aga armas Klaara....“ algasin mina, kuid sain weel kohmetumaks oma ütelse „armas“ üle.

„Mu kallis neiu“... püüdsin ma parandada, kuid tundsin siiski, et ka see ütelus paras ei olnud....

„Muustatud, mu armas, mu kallis—neiu“... Nüüd olin ma weel suuremas pedalis. „Kuulge mind Klaara, sain ma nüüd hoopis lihtsalt öölda—“ kuulge lähme ja waatame, ehk leiame teie uuri kuskiltki weel ülesse?... Ehk kuffus ta jenna maha, kus teie enne istusite ja kus Jürit üle pingi maha lükasite“....“

„Jah mu kal... mu kaitzja, lähme pealegi; wõib olla et ehk ta seal maas

on — aga kui ei ole — siis on see kelm teda küll enesega kaasa wõtnud!...“

Me tõusime istmelt ja hakasime mööda trepi astmeid ülesse poole ronima. Neiu wõttis usaldawalt minu käealt finni.

Udu oli sugu lahkunud. Raugelt lääne kaarest oli täiskuu ülesse tõusnud ja walgustas oma kahwatuma palgega Narwalinna pimedataeda, puid ja pöösaid. Me jõudsin sinna paika, kus Klaara oma kawaleeriga istunud oli. Kui me tükk aega hoolega otfinud olime leidfimegi uurikese rohu seeft üles.

„Oh mu kallis, kallis uurikene!“ sõnas neiu teda minu käest wastu wõttes: „Ma arwasin, et temast ilma jäen aga ei—ma leidfin sind weel ülesse!...“

Ja Klaara suudles, fillus ja paitas uuri kui wäeti laps.

„Nüüd on mull teile weel üks palwe ja see on: saadke mind koju?!... Ma ei suuda ei usalda ütfinda mitte minna!... Mis arwate, kui nemad ehk kuskilgi tee wõi uulitsa ääres mind waritfewad?... Olge nii lahked ma palun?!...“

„Oh ei, siin ei maksagi enam paluda. Ma olen nii õnnelik, nii — ah ma ei tea ifegi — aga ma ei peaks mitte siis enam wanapois olema kui ma teid koju ei saadaks.... Ma pean oma pühaks...“

„Ega teie siis weel wana ole?!...“ jähwas Klaara küsida.

„Arwan end küll — aga kuulge mu neiu, mu kulda kallis Klaara?... Istume seie pingi peale weel minutiks ajaks maha ja ma tahan teile midagit ära rääkida, ära öölda — millede all ma kui surmale mõistetud süüalune praegu kannatan“?!.... (Lõpp tulewases andes).

Mis sa tahad, kewade?

Miks on sõudwal õrnad healed,
Kohisemas kase keeled?

Miks on ärkwal loodusilu,
Põgenemas waikne wilu?...

Mis sa tahad — kewade?...

Miks, ma lind, ei leina sugu?
Miks ma aiman lusti lugu?

Miks ma hõiskasin, miks paisus
Süda ühes õnne kaisus?

Mis sa tahad — kewade?...

Kewade, — sa waata ette, —
Ära jäga õisi kätte
Lugemata — neist saab lõkkeid —
Suudad sa siis teha tõkkeid,
Kustutada taewatuld?!...

Anna Hara «Luuletused».

„Kas said?“...

Esmaspäew.

Peetriplatjil on waikne elu. Nimult
kroonu wiinapoodide ümber konutawad
mõned „finitse“ päewa pühitsejad. Sa
eht—kuhu minnagi? Tööd on wähe —
tööde tegemiseks tahtumist, weel wähem!...

Arwaste astub mõni, märjuse poe
uffest siise ja toob weikese pudelikese
wälja.

Praegu astus üks maa Mats sealt
uffest wälja, läks sugu eemale, lõi pihu-
pesjaga wastu pudeli tagumiku — korf
lendas ülesse ja mees lükkas pihuga oma
punaka habemekeese kaele poole, kõhatas
kaunis jügawalt rinna põhjast, ulatas
pudelikese juu peale ja lastis märjusest
alla nirišeda. Siis wõttis pudeli ära

puhkas, õhkas, wedas nägu wistu —
julgas ja jälle meffis!...

Seda piffaldast meffimist olivad nii
mitmed linna „noored ifandad“ liht keeli
„pajatskad“ pealt näinud.

„Mats kurat joob wiina?!... Zufu
kurat — mine tõmba pudel ta kuradi
juu pealt ära — mis ta kurat seal üffi
kuugištab?!...“

„Mine kurat, Zufu kurat!... jundi-
šiwad mittu healt läbi jegi.“

Zufu ei lastnud end ka kaua fundida.
Kähtu oli ta püsti ja Matsi pudeli
otjast finni.

„Anna jeie kurat!... müristas ta Matsi
wastu.“

„Noh, noh—noor härra! Ega sellega
šis nii häda ole, oota oota — küll ma
šulle aman!...“

Za Mats upitas weel pudelikest juu
äärele.

Kuid pusšipois ei näinud sellega rahul
olewat; ta haaras kõwemine pudeli tei-
sest otjast finni ja püüdis seda jooja
juu pealt ära tirida; jee tegi aga ühe
järju keeru ja pudel oli poisi käest lahti
ja teisel filmapilgul pörkas ta kõliseses
wastu pusšipoisi palet — puruks!....

„Kas said nüüd?“... küsis maa Mats
ja astus mõned sammud oma hobuse
poole.

„Oh ja kurat!... Mats lõi Zufu nän
puruks — oh ja kurat!... kifasiwad pusši
poisid ühest juust. „Anname talle!...
Näitame talle!“... Za kõik tormasiwad
kui kihulased Matsi kallale.“

„Tagasi prohmušed!... kōstis aga murga
tagast wälja astuwa korra hoidja tugew
heal. Za kõik pugesiwad üks fema, teine

tänna — platfile jäi Mats ja wereft nõrretawa näuga Zuku.

...Nõrja lõpp: politsei, kureahme, prokoll!...

Teadused.

Tindi-järw. Üheks imelikuks looduse imeks ja nähtuseks tuleb seda panna, kuidas American Stationer“ teatab, et seal Kolorados, Põhja Amerika maafonnas tindi-järw olla ülesse leitud. Seal sed teaduslike jõuga ajatirjad olla ju mitmet aega sellest järwest kõneleud, neid olla aga selle eest naeru wäärilisteks mehkesteks ja naljahetjadeks hakatud kutsuma. Müüd on aga nii mitmed teadlased seda järwe järele katsumud ja uurimise alla wõtnud, kus nad otjusele on jõudnud, et järwe weji must, kui kõige parem tint on. Järw on nelikümend akrit juur. Tema pind on paksu tuhakarwa tolmuga kaetud. Mitmest kohast on tema, peale kolmesaja jülla jügaw, mõnes paigas aga ei leitagi põhja. Keski ei tea selle imelise mustawee kogule paremat nime panna, kui „tindi-järw“. Niijama ei wõi keegi wee mustuse üle tarwilist seletust anda. Kohase Indianlaste keskel walitseb selle tindi kogu kohta muinas jutt. Nemad kui wabad looduse lapsed teadwad kõneleuda, et järweweji sellepärast must olla, et sinna sisse maaaluste wulkanliste joonte kaudu, kurgade Indianlaste weri, mis põrgus põledes mustaks olla wärwitud, joosta ja järwewee mustaks wärwida. Kaugemale ei tea looduselapsed oma tarkusega mitte minna. Lord Anstelli, Clanikis on aga seda wedelikku nii mitmese korrale koju wiinud ja seal teda järele proowinud. Kui selle musta wee sisse puhast walge paber sai pandud siis wärwis see koke end mustaks ja jäi niisugusesse olekusse mõneks ajaks; peale selle muutub paber karmiks, kui oleks tema tärklike korruga üle riputatud olema. Ka kirjutades jaada kau-

nis kena, läikiw kiri. Kuid aja jookful muutuda see punakas kollaseks.

Näpu-näited.

Mere foolase wee sees lapsukesi wannitada, ehk supelda lasta, kui nad ju peale kahte aastat wanad olla, pidada wäga terve olema. Alla kaht aastat wõib ta, aga siis olgu weji soe, ehk paras soe. Suurematel lastel wõib ju külm weji olla, nii kuidas neid korra harjutatakse—sojemalt külmemale. Mere foolane weji kaitsta lapsi Ingliseke wastu; see on kätte ehk jalgade nõrgastuste wastu. Wannit tehtagu iga hommiku ja õhtu.

Marjade plekid, mis riide ehk rätikute külge on tehtud, jaada kõige hõlpsamine ja paremine hapu piimaga riide pealt wälja wõetud. On riide weifene, nagu ninarätt, siis kastetagu otjekohe hapu piima sisse, loputagu ja pestagu natuke, wäänatagu kuiwaks ja pandagu warjulisesse kohta kuiwama. On aga riie juur ja tema peal mõned ainsad plekid, siis jaagu piima sinna peale walatud ja need kohad pestud, mis määritud oliwad ja riie kuiwama pandud.

Abi filmade wäsimuse wastu, olla selles kuidas „English Mechanic“ teatab, et inimene, kes ühte järke palju lugema ehk kirjutama peab ja kui filmad walutama, tume-daks jne. lõõwad—kui filmadele waba ümber waadet ja ikka ijeäraliste wärwide peale—juhitate. Keegi kirjutaja, kellel wäga palju ühte järke kirjutada waja oli, on ühel õhtul